

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИГОТОВЛЕННЯМ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Ніколаєнко Р.А., аспірант кафедри оперативно-розшукової діяльності НАВС.

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВОЗ), у розвинених країнах відсоток фальсифікату становить близько 10 %, а в країнах третього світу – половину всіх лікарських засобів. В Україні, за різними версіями, продається до 50 % підроблених ліків. Фальсифіковані ліки несуть високу загрозу життю та здоров'ю громадян України, особливо якщо врахувати, що за даними ВОЗ найбільша кількість підробок – 42 % це антибіотики, та 18 % – психотропні речовини.

Виробництво і розповсюдження фальсифікованих лікарських засобів створює загрозу для життя та здоров'я населення України, при цьому наносяться значні збитки легальним виробникам фармацевтичної продукції та державному бюджету. Злочини, пов'язані з обігом фальсифікованих лікарських засобів, вчиняються в умовах таємності, неочевидності. Особи, які їх учиняють, приховують зміст злочинної діяльності та сліди злочинів, оскільки зацікавлені в постійному продовженні злочинної діяльності та отриманні неконтрольованого доходу від реалізації фальсифікованих лікарських засобів. Ці та інші фактори зумовлюють потребу перегляду традиційних підходів до розкриття злочинів, що пов'язані з фальсифікацією лікарських засобів, доповнення науково-методичної бази новими методиками. Кримінальний кодекс України у 2011 році був доповнений ст. 321¹ (Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів), у 2012 році – ст. 321² (Порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів). Але статистичні дані не свідчать про активну діяльність оперативних підрозділів щодо виявлення та розкриття

зазначених злочинів. Так, у 2012 р. виявлено 125 злочинів, що пов'язані з обігом фальсифікованих лікарських засобів, у 2013 р., у 2014 р. – 89, у 2015 р. – 103, у 2016 році – 98.

Відносна новизна зазначених видів злочинів зумовила недостатню ефективність діяльності правоохоронних органів щодо їх виявлення та розкриття. Значною мірою підвищити ефективність діяльності правоохоронних органів допоможе створення і налагодження чіткого науково обґрунтованого механізму протидії обігу фальсифікованих лікарських засобів. Для цього, насамперед, необхідно провести наукове дослідження з детальним розробленням організації й тактики протидії зазначеним злочинам. Оскільки злочинні дії з виготовлення та розповсюдження фальсифікованих лікарських засобів мають високий рівень латентності, їх розкриття вимагає застосування комплексу оперативно-розшукових сил, засобів та методів, що спрямовані на виявлення й документування злочинної діяльності осіб, які готують та вчинюють зазначені злочини.

Досі залишається нагальною проблема фіктивних торгів за державні кошти та торгів ліками за завищеними цінами, монополістичної змови учасників, просування на ринок тільки «своїх» фармацевтичних (фіктивних) фірм, так зване «кумівство». На жаль, у цій сфері досить поширеними і звичними сьогодні стали такі супутні негативні явища, як корупція, «відкати», узгоджені дії, безпосередня участь посадових осіб, державних службовців та депутатів усіх рівнів і членів їх сімей у комерційній діяльності для одержання особистого чи корпоративного прибутку, надання пільг для своєї корпоративної групи з відтягненням державних ресурсів, використання посадовими особами, державними службовцями, депутатами, політичними діячами підставних осіб та родичів у комерційних структурах з метою здобуття особистого чи корпоративного прибутку, використання службового становища для маніпулювання інформацією з метою одержання особистої та корпоративної вигоди.

Оцінюючи важливість зазначених факторів, як для практики

протидії зазначеним злочинам, так і для теорії оперативно-розшукової діяльності, а також враховуючи рівень і стан зазначеної проблеми, можна зробити висновок, що зазначена тема є актуальною та потребує додаткового наукового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електр. ресурс] / Офіційний веб сайт Державної служби статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Конституція України // ВВР України. - 1996. - № 30. - Ст.141.
3. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001// ВВРУ, 2001. - №№ 25, 26.-Ст.131
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення станом на 20.04.2011 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
5. Методичні рекомендації з викриття злочинів при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти. – К. : ДДСБЕЗ МВС України. – 2006. – 12 с.
6. Островерх Г. Звіт держкомстату: оптимізму – нуль / Г. Островерх, Л. Карабіцина // Редукціон. – 2010. – № 6. – С. 25–27..
7. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 10 квітня 2014 року № 1197-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 24. – Ст. 883.
8. Представництво Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) в Україні: офіційний сайт. Режим доступу: <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/who>.